
Pavel Vilikovský

ELSŐ ÉS UTOLSÓ SZERELEM

Az emberek többségének az jutna eszébe, hogy mi lenne, ha készítené egy önarcképet? Kamill esetében vajon mit dobna ki az idő-fénymásoló gép: egy lenyírt hajú gyereket fehér térdzokniban és rövidnadrágban, vagy egy gyapjúszővet halásznadrágba öltöztetett ifjú sihedert gondosan lenyalt pincérfrizurával? Az élet ócskavastelepének vajon melyik, látszólag rozsdás pillanatát köpné ki a gép? De Kamil nem magára volt kíváncsi, ráadásul ahhoz volt szokva, hogy ő a szem, a megfigyelő, és nem a kép, a megfigyelt. Persze, borotválkozáskor mindennap látta magát a tükörben, ám a helyzet banalitása feloldozást kínált; a vele szemben lévő idegent szabadította meg a borostától, és közben egész másra gondolt. Fogalmazhatnánk úgy is, hogy gondosan kerülte a saját magával való találkozást.

Az évek során előfordult, hogy portrékat is csinált, sőt egyszer az egykori kulturális minisztérium megrendelésére készített egy művészekről szóló sorozatot. Kamil nem keresett vonzó helyszíneket, nem rendezgette hosszan a háttérrel, nem kényszerítette mesterkéltségekbe az alanyait; ugyanabba a fotelbe ültetett mindenkit, a Michalská utca egyik régi házában padlásán berendezett improvizált műteremben (ahol a falak vastag tetőgerendához szögezett farostlemezek voltak), beállította a fényeket, a fényképezőgép állványát, és beszélgetés közben mintegy mellékesen, hogy az alanyok észre sem vették, készített pár fotót. Arc, semmi több, csak egy arc – beszéljen magáért. Kamil hitte, hogy a rózsák az rózsák, és ehhez már nincs mit hozzáfűzni, sőt, ha hű akar lenni, akkor nem is lehet. Beáta az Beáta az Beáta, Kamil az Kamil az Kamil. Nem zavarta, hogy ezek a látszólag öntartó nevek véletlenszerű emberi döntés eredményei, és soha nem tette fel magának a kérdést, hogy ez a definíció ugyanazt mondaná-e el róla, ha történetesen Aladárnak hívnák. Persze, a Kamilt bizonyos emberi egységként érzékelte, de számára elsősorban egy, a világ érzékelésére szolgáló, mozgatható szerkezet volt, a többi jellemvonása már nem érdekelte túlzottan. Nem tartozott azok közé a borászmesterek közé, akik megvannak róla győződve, hogy feljavíthatják a borukat azzal, ha kijelentik, hogy üde, az illata a gyümölcsös és a tejszínes epres íz skáláján mozog,

hosszabb érlelés után eperdzsem zamatával büszkélkedik. Kamil szerint a fényképek a valóságot tükrözik, és a szavak, mint kis bicebócák, folyton elmaradoznak mögötte. Mikor arra kényszerítették, hogy felcímkézze a fotóit, gyakran választott érthetetlen vagy félrevezető megnevezéseket – Karvalynak nevezett el egy mezei úton magányosan álló, kezében ernyőt tartó alakról készült képet, a kíváncsiskodó kérdésekre pedig azt a választ adta, hogy az égbolton éppen egy karvaly szállt el, de olyan kicsi, hogy a fényképen nem látszik.

Ám a feledékeny ember emlékezését szolgáló filmből váratlanul felbukkanó képkockák esete egész más volt. Bár ezeket az emlékképeket az emberi arcok határozták meg, valójában nem arcképek, hanem pillanatképek voltak. Kamil a területbejárásai során szándékosan elkerülte azt a zavaros kereszteződést, amelyet valamiféle perverz folytonosság miatt még mindig Suché mýto, azaz Szárazvám utcának hívtak. A magasba emelkedő, a feje fölött a távolba néző épületek mintha azt akarták volna a tudtára adni fölényesen, hogy nincs itt semmi keresnivalója. Ám az egykori Suché mýto, ez a szűk tölcsér, a két nagy teret összekötő vékony nyak Kamil számára megtestesítette mindazt, amit szeretett Pozsonyban: a nagyvárosi kisvárost. Nagyvárosi volt a zaj, a csengető villamosok, a dudáló autók és a gyalogosok, akik lomha léptekkel húzódtak le az emberekkel teli járdákra; a kisvárost a régi építésű, meghitt házikók, boltok idézték, amelyek csökönyösen az államosítás után is megőrizték eredeti nevüket: Halmoš, Sudek, Pallehner és Groh... A hömpölygő főfolyóba két- vagy háromszáz méterrel feljebb újabb patakok torkolltak: Veterná, Drevená, Vysoká, Konventná, majd a legvégén a Panenská utca. Egykoron előszeretettel mártózott meg ezekben az örvénylő, de barátságos vizekben, ahol senkinek sem kellett félnie attól, hogy netán megfulladna, mert mindenkinek leért a lába a fenékre.

Most odaállt a Fajka kocsmá elé, ahol régen – mintha csak tegnap lett volna – egy hatalmas, terebélyes lombosított fa állt, és ráirányította a képkeresőjét. De semmi. A sima falakon megcsúszott a tekintete, mint a mesebeli Popolvár lova az üveghegyen, és szétlottyant a széles, többsávos úttesten. Megpróbálta még egyszer, de ismét sikertelenül. Mintha a Suché mýtot könnyörtelenül lebombázták volna, az emlékezetében is. Így hát feladta, és a szokásos kerülőútján az Obchodná és a Poštová utca irányában elindult a Mierové námestie tér felé.